

**Broedvogels van Lingeoevers-
west, Lingebos, Soelen, Wamel en
St. Andries in 2019**

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2019/45

Broedvogels van Lingeoevers-west, Lingebos, Soelen, Wamel en St. Andries in 2019

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2019/45
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Staatsbosbeheer

Colofon

© Sovon 2019

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer

Illustratie omslag: Albert de Jong, Vincent de Boer

Wijze van citeren: De Boer V. 2019. Broedvogels van Lingoevers-west, Lingebos, Soelen, Wamel en St. Andries in 2019. Sovon-rapport 2019/45. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nummer: 2212 5027

Inhoud

Samenvatting.....	2
1. Inleiding.....	3
2. Beschrijving van het gebied.....	4
3. Werkwijze.....	7
3.1. Methode & veldwerk.....	7
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens.....	7
3.3. Weers- en andere omstandigheden.....	7
3.4. Afwijkingen.....	8
4. Resultaten.....	9
4.1. SNL-pakketten.....	10
4.2. Vergelijking met eerdere karteringen.....	11
4.3. Soortbesprekingen.....	15
5. Evaluatie.....	19
6. Literatuur.....	20
Bijlage 1. Soortkaarten inventarisatie 2019.....	21

Samenvatting

In 2019 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer de 'Lingeoeveren' (436 ha) gekarteerd op broedvogels. Het betreft de oeverlanden van de Linge tussen Arkel en Gellicum, inclusief het Lingebos, Het Zoelense Bos, delen van de Waalwaterwaarden bij Wamel, de Buitenpolder van Heerewaarden en enkele objecten nabij Alem.

Er zijn vijf integrale bezoeken gebracht die meest voor zonsopgang aanvingen. Expliciete nachtbezoeken zijn niet gebracht, maar enkele bezoeken zijn zo vroeg gestart dat er toch een redelijk beeld van nachtvogels is ontstaan. Er is in totaal 92 uur en 25 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 12,7 minuten/ha.

Er werden 77 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 68 integraal zijn gekarteerd. Daarnaast waren er nog 11 extra soorten net buiten de grenzen van het onderzoeksgebied aanwezig. Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink waren aanwezig, maar zijn niet gekarteerd. Van de aangetroffen soorten staan er 12 op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten, meest soorten van moeras en bos.

Beukenlaan, Zoelense Bos 15 maart 2019 (Vincent de Boer).

1. Inleiding

In 2019 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer de 'Lingeoeveren' (436 ha) gekarteerd op broedvogels. Het betreft de oeverlanden van de Linge tussen Arkel en Gellicum, inclusief het Lingebos, Het Zoelense Bos bij Zoelen, bosobjecten in de zuidelijke Waaluitwaerden tussen Dreumel en Boven-Leeuwen, de Buitenpolder van Heerewaarden langs de Maas en enkele objecten tussen de Provincialeweg N322 en Alem. Het grootste deel van de onderzochte objecten ligt in de Provincie Gelderland. De noordelijke oevers van de Linge bevinden zich in de provincies Zuid-Holland en (sinds 1 januari 2019) Utrecht.

De inventarisatie vond plaats in het kader van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie.

Andrea van den Berg en Hans van Heiningen waren contactpersoon bij Staatsbosbeheer. Petra Verburg was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor.

Kolonievogeltellers Dirk Fey, Peter van Horssen, Ronald Messemaker, Coen van Tuijl en Jan van der Winden, waren zo vriendelijk om snel hun getelde aantallen beschikbaar te stellen.

Sovon-collega's Lara Marx en John van Betteray worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Willem van Manen van Sovon en Andrea van den Berg en Hans van Heiningen van Staatsbosbeheer voorzagen het concept van commentaar.

In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van het International Ornithological Committee (IOC).

Rietland en elzenbroekbos, Nieuwe Zuiderlingedijk, 18 maart 2019 (Vincent de Boer).

2. Beschrijving van het gebied

De benaming van het gebied Lingeoevers zorgt voor enige verwarring. Het grootste deel van de gekarteerde oppervlakte ligt inderdaad langs de Linge, maar andere objecten bevinden zich op ruime afstand van dit gebied. De maximale afstand tussen de objecten bedraagt 38 kilometer.

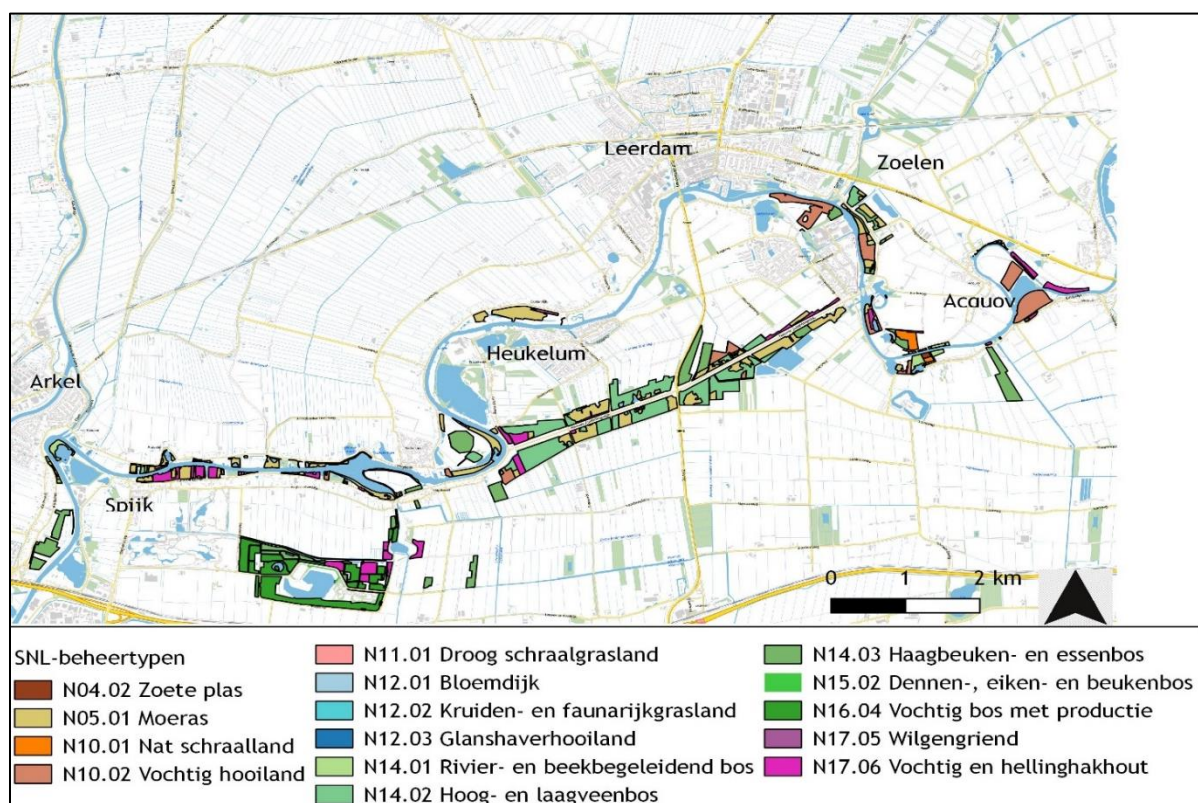
De totale gekarteerde oppervlakte bedraagt 436 ha. Omdat de terreinen ver uit elkaar liggen en zeer divers zijn met een daardoor verschillende broedvogelbevolking, zijn deze bij de bespreking gesplitst in vier deelgebieden: Lingeoevers (305 ha), Buitenpolder Heerewaarden en Alem (49 ha), Uiterwaarden Wamel (32 ha) en Zoelense Bos (50 ha).

Lingeoevers

De Lingeoevers liggen aan weerszijden van de Linge tussen de plaatsjes Gellicum in het oosten en Arkel in het westen (figuur 1). Het recreatieterrein Lingebos maakt ook deel uit van het onderzoeksgebied.

Het hele gebied langs de Linge is een lappendeken van grillige oevers met afwisselende vegetaties gedomineerd door elzen(broek)bos, wilgenbos en rietvelden. Plaatselijk zijn snijgrienden, populierenopstanden, rietvelden, ruigtes en extensieve graslanden aanwezig. Open water is niet gekarteerd, maar natuurlijk rijkelijk aanwezig in de vorm van de rivier zelf, begroeide strangen en plassen.

Het Lingebos is een in de jaren zestig aangelegd afwisselend loofbos met veel paden, een recreatieplas, speelbos, hondenlosloopgebied en een (drukke) camping. Het bos wordt gedomineerd door populieren en essen met een dichte struiklaag, afgewisseld met enkele wilgengrienden.

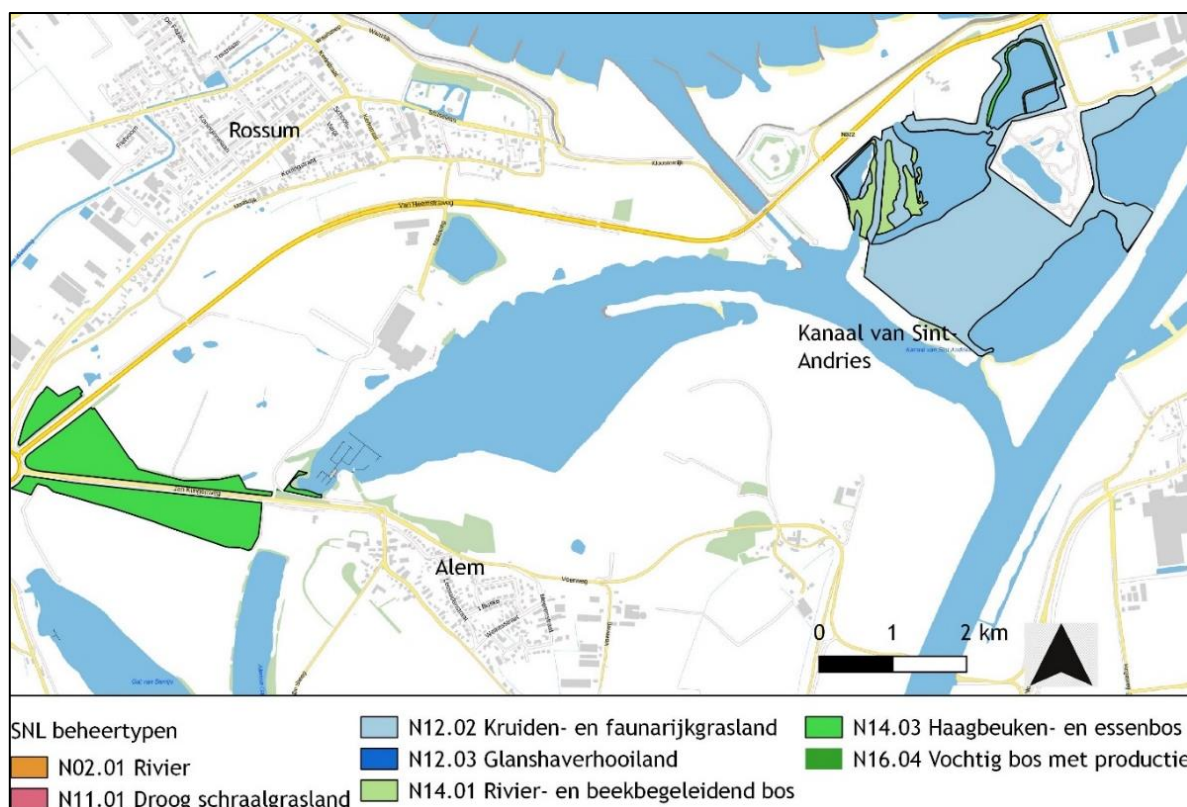

Figuur 1. Overzicht van het gekarteerde gebied langs de Linge met de verschillende beheertypen.

Buitenpolder Heerewaarden en Alem

Deze terreinen bestaan uit de Buitenpolder van Heerewaarden tegenover Fort Sint Andries in de splitsing van de Maas en Kanaal van Sint Andries. Het is een laaggelegen uiterwaard met kleiputten, het zuidelijke deel stroomt bij wat hogere rivierwaterstanden al snel onder. Wilgenbos, meidoornstruweel en extensief begraaasd grasland zijn beeldbepalend.

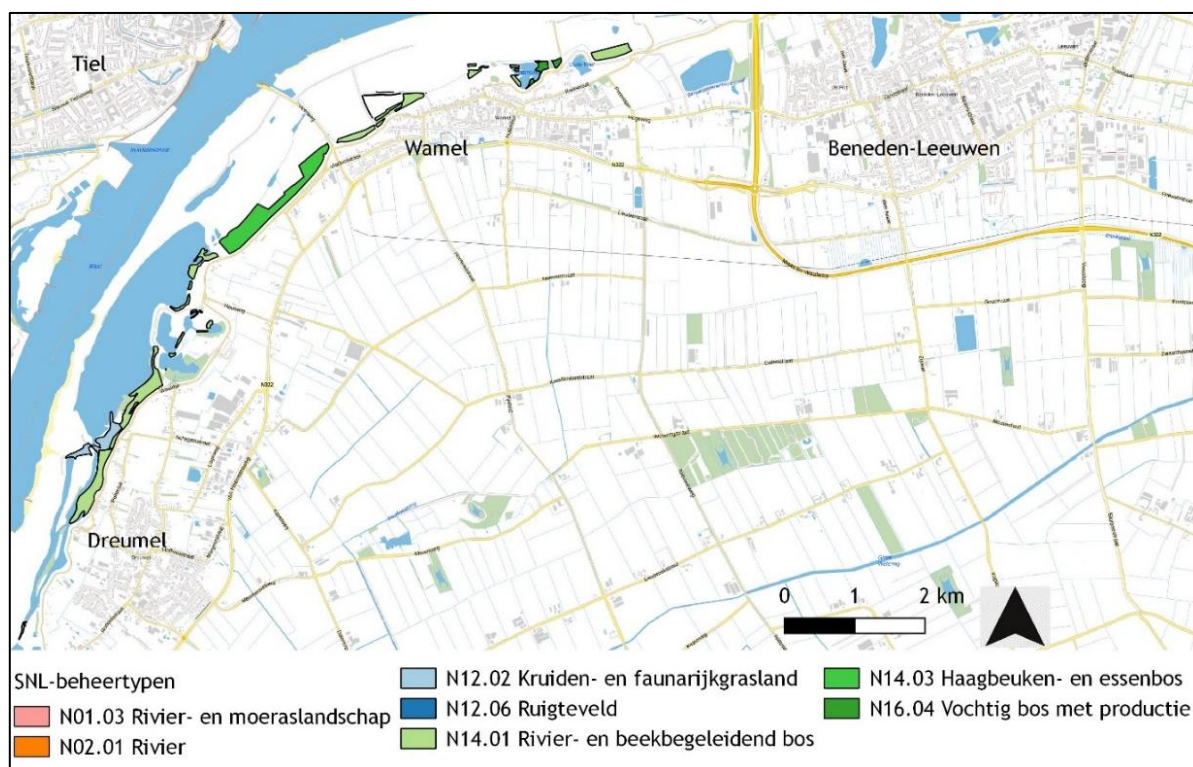
De objecten nabij Alem liggen langs de N322 en de Jan Klingeweg richting het plaatsje Alem en bestaan voornamelijk uit loofbos, met plaatselijk enkele Grove Dennen. Opmerkelijk is het grote aandeel Robinia in het meest zuidoostelijke deel.

Figuur 2. Overzicht van het gekarteerde gebied bij Heerewaarden en Alem met de verschillende beheertypen.

Uiterwaarden Wamel

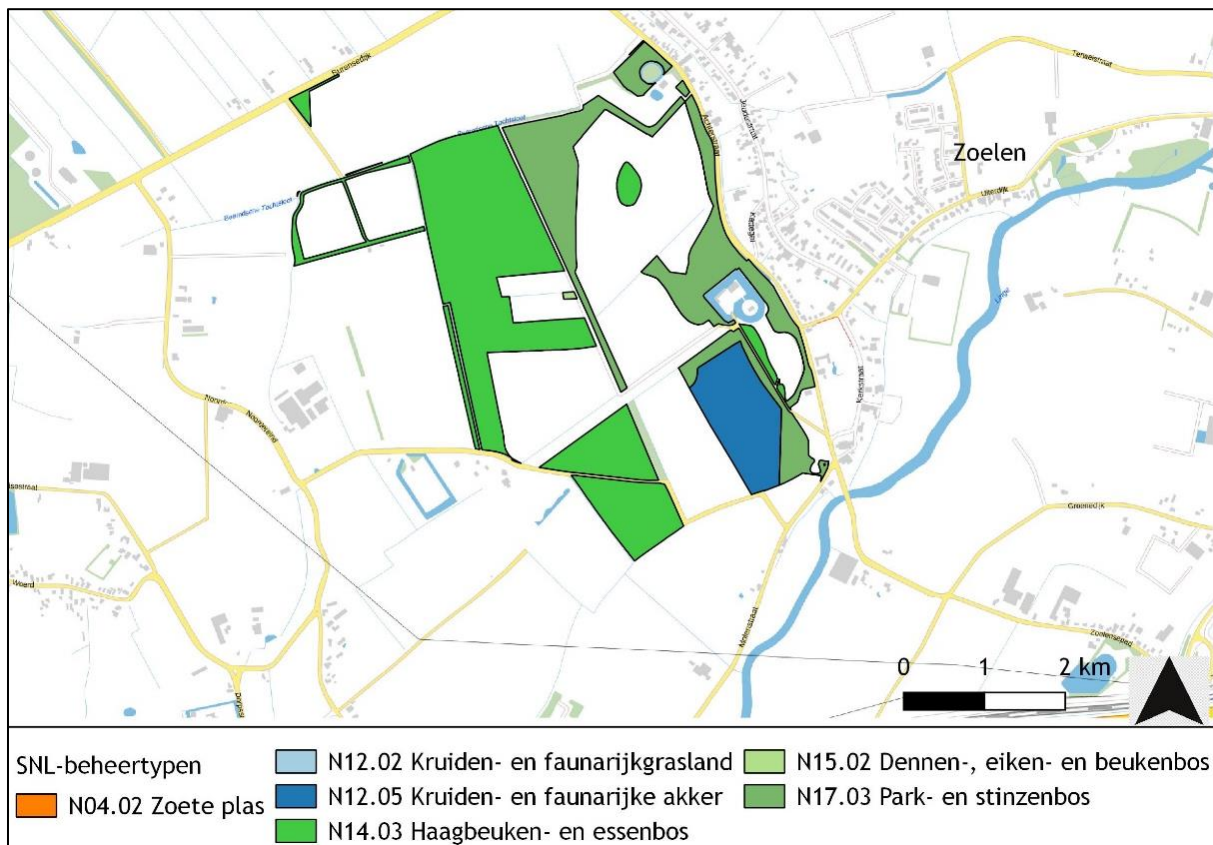
Deze terreinen liggen in een smalle strook langs de winterdijk tussen de plaatsjes Dreumel in het zuiden en Boven-Leeuwen in het noordoosten. De verschillende objecten bestaan uit wilgen- en populierenbos met verschillende leeftijd.

Figuur 3. Overzicht van het gekarteerde gebied in uiterwaarden rond Wamel met de verschillende beheertypen.

Zoelense Bos

Dit terrein bestaat uit Landgoed Soelen en de bossen ten westen van dit landgoed. Het is een zeer afwisselend terrein met oude beukenlanen afgewisseld met akkers, graslanden en (hoogstam)boomgaarden sinds 1992 in bezit van Staatsbosbeheer. De bosvakken in het westelijke deel zijn van verschillende leeftijden en boomsoort, met een dichte struiklaag. De voorgaande winter zijn er enkele vakken es gekapt vanwege essentaksterfte.

Figuur 4. Overzicht van het gekarteerde gebied in het Zoelense Bos met de verschillende beheertypen.

Zoelense Bos (3 april 2019, Vincent de Boer).

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2016). Hierbij zijn de meeste aanwezige soorten gekarteerd, met uitzondering van de meest algemene (Winterkoning, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink).

De werkwijze was gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitging naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Bij roofvogels zijn nesten gezocht als de terreingesteldheid dit toeliet. De in het onderzoeksgebied aanwezige Blauwe Reigerkolonies zijn geteld door de vaste vrijwilligers om verstoring te voorkomen.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht (tabel 1) die meest voor zonsopgang aanvingen. Expliciete nachtbezoeken zijn niet gebracht, maar vrij veel bezoeken zijn zo vroeg gestart dat er toch een redelijk beeld van nachtvogels is ontstaan. Deze zijn daarom wel in de soortenlijsten en besprekingen opgenomen.

Er is in totaal 92 uur en 25 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 12,7 minuten/ha. Waar mogelijk werd gefietst tijdens het veldwerk en waar dat niet kon, gelopen.

Tabel 1. Bezoektijden aan het karteringsgebied in 2019.

Datum	Starttijd	Eindtijd	Datum	Starttijd	Eindtijd
15-mrt	09:30	11:25	27-apr	05:05	08:20
17-mrt	07:00	08:20	29-apr	09:15	10:30
18-mrt	09:50	11:40	2-mei	05:10	13:00
18-mrt	11:55	14:55	3-mei	05:10	09:30
20-mrt	08:40	14:00	17-mei	06:45	08:45
26-mrt	06:45	09:30	20-mei	05:15	12:00
3-apr	06:45	09:30	22-mei	04:15	12:55
8-apr	06:45	12:10	26-mei	03:55	06:30
10-apr	06:20	11:40	11-jun	03:40	08:45
11-apr	06:10	11:45	17-jun	04:15	06:00
16-apr	09:15	12:25	18-jun	04:00	08:35
23-apr	06:15	08:40	23-jun	03:30	07:00

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria, vanwege het kleinere aantal bezoeken. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De database is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

Plaatselijk zijn door de afwisseling tussen eigendommen van Staatsbosbeheer en derden territoria buiten de grenzen van het onderzoeksgebied gesitueerd. De uiteindelijke territoria zijn niet opgeteld bij de totalen maar wel zichtbaar op de soortkaarten (zie bijlage 1).

3.3. Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor mede bepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Slechte weersomstandigheden (regen, windkracht >4 Bft) kunnen leiden tot een lagere trefkans en op deze dagen is niet gekarteerd. In tabel 2 staan enkele gemiddelde weersvariabelen samengevat.

Na een zeer zachte winter was maart zeer zacht. Maart verliep eerst nat en onstuimig, gevolgd door een tweede helft met rustig en droog weer. April was eveneens zeer zacht en verliep grotendeels droog. Het midden van de maand was zonnig en warm. Mei verliep koel, maar was wel droog en zonnig. Juni was uiteindelijk extreem warm, maar ook nat en zeer zonnig. De neerslag viel in korte heftige buien.

Gedurende het voorjaar bleek vanaf voorjaar 2018 de heersende droogte nog niet opgelost, op veel plekken (greppels, ondiepe plassen) was het duidelijk droger dan normaal. Voor muizenetende roofvogels en uilen was het regionaal een prima jaar vanwege een relatief hoge stand van vooral Veldmuizen.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2018, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2010).

Maand	Temp (°C)	Norm	Zonuren	Norm	Neerslag (mm)	Norm	
Maart		8	6,2	129	125	94	68
April		10,9	9,2	241	174	27	44
Mei		11,7	13,1	223	213	33	61
Juni		18,1	15,6	266	201	82	68

3.4. Afwijkingen/foutendiscussie

De Lingeoevers vormen plaatselijk een lastig gebied om te karteren. Zowel vanwege de eigendomssituatie (andere partijen met eigendom midden in of tussen de te karteren objecten) als de slechte begaanbaarheid van de broekbossen. Wel zijn de oevers over het algemeen dusdanig smal dat vanaf de dijkvoet of met tactische insteken het overgrote deel goed ‘overluisterd’ kan worden.

In onderhavige kartering zijn alleen de delen die in bezit zijn van Staatsbosbeheer geïnventariseerd, plaatselijk zijn dit slechts smalle stroken oever of enkele losse bomen. Percelen van andere eigenaren zijn gekarteerd als deze direct tussen de bezittingen van Staatsbosbeheer in liggen. De keuze om een soort wel of niet elders buiten de grenzen te tellen is subjectief, schaarse soorten met een grote actieradius (zoals Koekoek) wel en algemene soorten met een kleine actieradius (Zwartkop) niet. Door de gevolgde werkwijze komt het soms voor dat het zwaartepunt van een territorium buiten de begrenzing van het onderzoeksgebied komt te liggen.

Open water maakte geen onderdeel uit van de te karteren objecten, zo kan het dat een soort als Fuut erg zeldzaam lijkt in het onderzoeksgebied. Maar uiteindelijk is 95% van de aanwezige territoria buiten de grenzen terechtgekomen, omdat het water niet binnen de grens van het onderzoeksgebied lag.

Lingeoevers (20 maart 2019, Vincent de Boer).

4. Resultaten

In totaal werden in de het geïnventariseerde gebied 77 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 68 integraal zijn gekarteerd (tabel 3). De zeer algemene soorten Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees, Gaai en Vink waren aanwezig als broedvogel maar zijn niet geteld. Daarnaast waren er nog twaalf soorten direct buiten de grenzen van het onderzoeksgebied aanwezig, Ooievaar, Purperreiger, Soepgans, Bergeend, Scholekster, Kluut, Zwarte Stern, Gele Kwikstaart, Roodborsttapuit, Raaf en Ringmus.

Van de aangetroffen soorten staan er elf op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten, meest soorten van moeras en bos (zie tabel 3). De top vijf van algemeenste soorten bestaat uit Zwartkop, Grauwe Gans, Kleine Karekiet, Blauwe Reiger en Houtduif.

Tabel 3. Broedvogels in het gekarteerde gebied in 2019. De Rode lijststatus (Van Kleunen et al. 2017) is opgenomen in de kolom RL. (EB = Ernstig bedreigd, BE = Bedreigd, KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

Soort	Linge		Heerew.		Wamel		Zoelen		RL
	N	N/100ha	N	N/100ha	N	N/100ha	N	N/100ha	
Grote Canadese Gans	13	4.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Grauwe Gans	184	47.6	3	6.1	6	18.9	0	0.0	
Knobbelzwaan	0	0.0	1	2.0	0	0.0	0	0.0	
Nijlgans	10	3.3	4	8.1	2	6.3	2	4.0	
Mandarijneend	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	2.0	
Krakeend	17	5.6	0	0.0	1	3.2	0	0.0	
Wilde Eend	37	12.1	5	10.1	1	3.2	5	10.0	
Soepeend	4	1.3	0	0.0	0	0.0	1	2.0	
Tafeleend	1	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Fazant	69	22.6	5	10.1	4	12.6	4	8.0	
Fuut	2	0.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Blauwe Reiger	84	nvt	61	nvt	0	nvt	0	nvt	
Aalscholver	12	nvt	0	nvt	0	nvt	0	nvt	
Sperwer	1	0.3	1	2.0	0	0.0	0	0.0	
Havik	1	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Bruine Kiekendief	4	1.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Buizerd	13	4.3	3	6.1	3	9.5	1	2.0	
Waterral	3	1.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Waterhoen	16	5.3	0	0.0	0	0.0	1	2.0	
Meerkoet	25	8.2	4	8.1	1	3.2	1	2.0	
Kievit	7	2.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Kleine Plevier	1	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Tureluur	3	1.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	GE
Holenduif	16	5.3	0	0.0	3	9.5	6	12.0	
Houtduif	77	25.3	11	22.3	5	15.8	15	30.1	
Zomertortel	2	0.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	KW
Koekoek	12	3.9	0	0.0	1	3.2	1	2.0	KW
Bosuil	5	1.6	0	0.0	2	6.3	2	4.0	
Ransuil	0	0.0	0	0.0	1	3.2	0	0.0	KW
Ijsvogel	1	0.3	1	2.0	0	0.0	1	2.0	
Middelste Bonte Specht	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	2.0	
Kleine Bonte Specht	1	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Grote Bonte Specht	40	13.1	5	10.1	7	22.1	14	28.1	
Groene Specht	12	3.9	1	2.0	3	9.5	3	6.0	
Wielewaal	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	2.0	KW
Ekster	1	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Kauw	1	0.3	0	0.0	0	0.0	10	20.1	
Zwarte Kraai	18	5.9	4	8.1	10	31.5	4	8.0	
Matkop	15	4.9	1	2.0	0	0.0	1	2.0	
Cetti's Zanger	43	14.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Staartmees	16	5.3	3	6.1	3	9.5	3	6.0	
Rietzanger	35	11.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Kleine Karekiet	183	60.0	0	0.0	5	15.8	0	0.0	
Bosrietzanger	61	20.0	1	2.0	10	31.5	5	10.0	
Spotvogel	5	1.6	9	18.3	1	3.2	0	0.0	GE

Soort	Linge		Heerew.		Wamel		Zoelen		RL
	N	N/100ha	N	N/100ha	N	N/100ha	N	N/100ha	
Sprinkhaanzanger	18	5.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Snor	2	0.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	KW
Zwartkop	232	76.1	39	79.1	32	100.8	41	82.3	
Tuinfluitier	50	16.4	15	30.4	6	18.9	2	4.0	
Braamsluiper	1	0.3	2	4.1	0	0.0	0	0.0	
Grasmus	54	17.7	10	18.3	3	9.5	1	2.0	
Boomklever	1	0.3	0	0.0	0	0.0	9	18.1	
Boomkruiper	40	13.1	11	22.3	18	56.7	21	42.1	
Spreeuw	20	6.6	9	18.3	44	138.6	24	48.2	
Zanglijster	54	17.7	15	30.4	10	31.5	22	44.2	
Grote Lijster	1	0.3	0	0.0	0	0.0	1	2.0	KW
Grauwe Vliegenvanger	16	5.3	4	8.1	4	12.6	5	10.0	GE
Blauwborst	32	10.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
Nachtegaal	3	1.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	KW
Bonte Vliegenvanger	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	4.0	
Gekraagde Roodstaart	3	1.0	0	0.0	0	0.0	1	2.0	
Heggenmus	16	5.3	7	14.2	6	18.9	4	8.0	
Witte Kwikstaart	0	0.0	1	2.0	0	0.0	0	0.0	
Appelvink	4	1.3	0	0.0	0	0.0	4	8.0	
Groenling	7	2.3	1	2.0	0	0.0	2	4.0	
Kneu	0	0.0	2	4.1	0	0.0	0	0.0	GE
Putter	3	1.0	1	2.0	4	12.6	0	0.0	
Rietgors	27	8.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0	

4.1. SNL-beheertypen

In figuur 1 t/m 4 is de verspreiding van SNL-beheertypen weergegeven en in tabel 4 staan de beheertypen met de kwalificerende vogelsoorten. In het algemeen zijn minder kwalificerende soorten aangetroffen naarmate de oppervlakte van het SNL-pakket kleiner was.

Tabel 4. In het gebied voorkomende SNL-types met kwalificerende vogelsoorten. -- geen kwalificerende soort voor dit type. Beheertypen waarvoor geen kwalificerende vogelsoorten zijn aangewezen, zijn niet in de tabel opgenomen. N01.03 = rivier en moeras, N05.01 = moeras, N10.01 = nat schraalland, N10.02 = vochtig hooiland, N12.05 = kruiden- en faunarijke akker, N12.06 = ruigteveld, N14.01 = rivier/beekbegeleidend bos, N14.02 = hoog- en laagveenbos, N14.03 = haagbeuken- en essenbos, N15.02 = dennen- eiken- en beukenbos, N16.04 = vochtig bos met productie, N17.03 = park- en stinzenbos.

SNL-type	N01.03	N05.01	N10.01	N10.02	N12.05	N12.06	N14.01	N14.02	N14.03	N15.02	N16.04	N17.03
Oppervlakte (ha)	1.68	69.31	3.73	33.40	5.83	0.00	25.08	66.36	105.84	0.69	38.33	15.23
Zomertaling	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Patrijs	0	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Kwartel	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Lepelaar	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roerdomp	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Woudaap	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwak	0	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
Purperreiger	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Zilverreiger	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Bruine Kiekendief	0	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Kiekendief	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Kiekendief	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Waterral	0	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartelkoning	0	-	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Klein Waterhoen	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleinst Waterhoen	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porseleinhoen	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Plevier	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grutto	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Kemphaan	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Watersnip	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Tureluur	0	-	0	3	-	-	-	-	-	-	-	-

SNL-type	N01.03	N05.01	N10.01	N10.02	N12.05	N12.06	N14.01	N14.02	N14.03	N15.02	N16.04	N17.03
Oppervlakte (ha)	1.68	69.31	3.73	33.40	5.83	0.00	25.08	66.36	105.84	0.69	38.33	15.23
Middelste Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	1
Kleine Bonte Specht	0	-	-	-	-	-	0	1	0	0	0	0
Grote Bonte Specht	0	-	-	-	-	-	-	12	-	-	9	5
Zwarte Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Groene Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	7	0	2	2
Grauwe Klauwier	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Wielewaal	0	-	-	-	-	-	0	0	1	0	0	0
Raaf	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Matkop	0	-	-	-	-	-	-	8	-	-	1	-
Buidelmees	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Baardman	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Fluiter	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Grote Karekiet	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	0	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	1	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Spotvogel	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	0	15	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Snor	0	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grasmus	1	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Vuurgoudhaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	-
Boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0	0	3
Boomkruiper	1	-	-	-	-	-	-	10	-	-	12	-
Grauwe Vliegenvanger	0	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
Blauwborst	0	26	-	-	-	-	0	2	-	-	0	-
Nachtegaal	0	-	-	-	-	0	0	1	0	-	0	0
Gekraagde Roodstaart	0	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1
Paapje	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	0	-	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	0	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Keep	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	-
Appelvink	0	-	-	-	-	-	0	-	3	0	4	1
Kneu	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Putter	1	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Sijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	-
Grauwe Gors	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
Geelgors	0	-	-	-	0	0	-	-	-	0	-	-
Ortolaan	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-

Zoelense Bos (15 maart 2019, Vincent de Boer)

Tabel 5. Veranderingen van de broedvogelbevolking van het gekarteerde deel van Lingeoevers in 1989, 1999 en 2019 (weergegeven in Figuur 6).

Soort	1989	1999	2019	Soort	1989	1999	2019
Grote Canadese Gans	0	1	0	Gaai	2	3	ng
Grauwe Gans	0	2	21	Wielewaal	1	1	0
Nijlgans	0	2	3	Ekster	3	0	1
Kuifeend	0	1	0	Zwarte Kraai	5	2	3
Tafeleend	0	1	0	Kauw	ng	ng	1
Krakeend	0	1	5	Matkop	27	6	9
Slobeend	0	1	0	Cetti's Zanger	0	0	11
Wilde Eend	ng	ng	12	Staartmees	2	1	4
Fazant	ng	12	20	Rietzanger	2	1	15
Blauwe Reiger	198	170	39	Kleine Karekiet	ng	50	70
Purperreiger	22	7	0	Bosrietzanger	ng	18	16
Havik	2	0	0	Spotvogel	3	0	0
Sperwer	0	2	0	Sprinkhaanzanger	16	9	8
Bruine Kiekendief	2	2	2	Snor	3	1	0
Torenvalk	1	0	0	Zwartkop	ng	ng	60
Boomvalk	1	0	0	Tuinfluter	ng	ng	13
Buizerd	3	2	6	Grasmus	10	17	17
Waterral	6	4	0	Boomklever	0	0	1
Porseleinhoen	0	1	0	Boomkruiper	3	4	14
Waterhoen	7	7	6	Spreeuw	ng	ng	5
Meerkoet	14	4	3	Zanglijster	32	11	20
Kievit	1	0	0	Grote Lijster	1	0	0
Watersnip	6	0	0	Grauwe Vliegenvanger	10	5	5
Holenduif	4	2	7	Nachtegaal	3	0	1
Houtduif	ng	ng	21	Blauwborst	20	18	15
Zomertortel	3	2	2	Gekraagde Roodstaart	12	1	2
Koekoek	4	5	4	Heggenmus	ng	6	4
Bosuif	4	4	2	Groenling	0	1	2
Ransuif	3	0	0	Kneu	1	1	0
IJsvogel	0	0	1	Putter	0	1	1
Kleine Bonte Specht	1	0	1	Appelvink	0	1	0
Grote Bonte Specht	4	8	14	Rietgors	ng	23	15
Groene Specht	0	2	3				

Lingeoevers, verspreide objecten

In 1992, 2002 en 2019 zijn verspreidliggende objecten langs de Lingeoevers geteld (zie figuur 5 & tabel 6). Opvallend zijn de (scherpe) afnames van alle rietvogels, zoals Kleine Karekiet, Bosrietzanger en Rietgors. Daar tegenover staat de toename (bijna een verdubbeling) van Grote Bonte Specht en Zwartkop. Dit duidt mogelijk op een afname van de oppervlakte rietland en een toename van de oppervlakte bos en struweel in deze objecten. Nieuwkomers zijn Aalscholver en Blauwe Reiger, een vestiging in een gemengde kolonie in de Lingebocht bij Arkel en Cetti's Zanger (landelijk sterke toename). Grauwe Gans en Grote Canadese Gans vestigden zich in 2002 en namen daarna snel toe. Onder de verdwenen soorten bevinden zich Zomertortel, Gekraagde Roodstaart, Grote Lijster, Goudvink en Ekster. De eerste vier soorten nemen landelijk af, voor Ekster geldt dat de soort in moerassen een stuk minder algemeen is geworden.

Tabel 6. Veranderingen van de broedvogelbevolking van het gekarteerde deel van Lingeoevers in 1992, 2002 en 2019 (weergegeven in Figuur 5).

Soort	1992	2002	2019	Soort	1992	2002	2019
Grote Canadese Gans	0	1	8	Groene Specht	0	3	4
Zwaangans	0	1	0	Gaai	0	1	ng
Grauwe Gans	0	3	60	Roek	0	24	0
Knobbelzwaan	1	0	0	Wielewaal	2	0	0
Nijlgans	2	1	4	Ekster	6	4	0
Kuifeend	0	2	0	Zwarte Kraai	8	8	6
Krakeend	0	0	4	Matkop	11	4	4
Wilde Eend	ng	ng	9	Cetti's Zanger	0	0	22
Tafeleend	0	1	0	Staartmees	5	6	3
Slobeend	1	0	0	Rietzanger	0	8	12
Fazant	36	15	23	Kleine Karekiet	150	88	76
Fuut	1	5	2	Bosrietzanger	82	50	26
Blauwe Reiger	0	0	45	Spotvogel	5	3	3
Aalscholver	0	0	12	Sprinkhaanzanger	5	5	8
Sperwer	1	2	1	Snor	1	0	1
Bruine Kiekendief	3	2	2	Zwartkop	ng	36	64
Torenvalk	1	0	0	Tuinfluit	ng	31	24
Buizerd	2	4	2	Braamsluiper	0	0	1
Waterral	6	7	2	Grasmus	10	11	21
Waterhoen	14	13	6	Boomkruiper	13	11	8
Meerkoet	17	25	11	Spreeuw	ng	ng	7
Scholekster	0	1	0	Zanglijster	ng	ng	20
Kievit	1	0	6	Grote Lijster	3	0	0
Kleine Plevier	0	0	1	Grauwe Vliegenvanger	12	1	5
Tureluur	0	0	3	Blauwborst	13	22	13
Holenduif	2	6	2	Gekraagde Roodstaart	2	0	0
Houtduif	ng	ng	21	Heggenmus	ng	ng	6
Zomertortel	2	2	0	Goudvink	1	0	0
Koekoek	13	8	5	Groenling	8	4	2
Bosuif	1	2	2	Kneu	7	0	0
Ransuif	3	3	0	Putter	13	1	0
Kleine Bonte Specht	1	1	0	Rietgors	57	24	11
Grote Bonte Specht	6	3	11				

Zoelense Bos

In 1982, 1993 en 2019 is dezelfde oppervlakte van het Zoelense bos geteld. Hoewel de methodiek tussen de jaren verschilt en de aantallen met de kennis van nu aan de hoge kant zijn is de grote lijn van de ontwikkelingen in de afgelopen 37 jaar wel duidelijk, de meeste soorten namen in aantal af.

Voorname soorten die voor hun voedsel afhankelijk zijn van het omliggende en aanwezige agrarisch gebied namen scherp af, dit is het geval bij Wilde Eend, Fazant, Holenduif, Houtduif, Zomertortel, Kauw, Spreeuw, Grote Lijster en Ringmus.

Waar de bosvogels in veel andere regio's een toename laten zien is dit in het Zoelense Bos zeker niet het geval, zowel hollenbroeders als Kleine Bonte (verdwenen) en Grote Bonte Specht als soorten van jong bos (Heggenmus en Tuinfluit) namen af. Glanskop is verdwenen en Matkop lijkt ook die kant op te gaan. Bij de laatste soort speelt overtuiging in de eerste jaren waarschijnlijk een rol, maar een afname is evident.

Gekraagde Roodstaart lijkt zich te hervestigen en hoewel het aantal Grauwe Vliegenvangers anno 2019 vermeldenswaard is vallen deze natuurlijk in het niet bij de aantallen twee decennia geleden.

Daar tegenover staan vestigingen van Middelste Bonte Specht, Groene Specht en Appelvink. Boomklever nam licht toe.

In hoeverre de zeer recente kap (winter 2018/2019) van enkele vakken es (strijd tegen essentaksterfte) een rol speelt in de afname van algemene soorten als Boomkruiper, Zwartkop en Zanglijster is moeilijk te zeggen. De totale oppervlakte bos nam hiermee snel af.

Tabel 7. Verandering van de broedvogelbevolking in het Zoelense Bos in 1982, 1993 en 2019. De begrenzing komt overeen met het in figuur 1 aangeduide gebied.

Soort	1982	1993	2019	Soort	1982	1993	2019
Nijlgans	0	0	2	Zwarte Kraai	10	9	4
Mandarijneend	0	0	1	Matkop	27	20	1
Kuifeend	1	1	0	Fluiter	2	2	0
Wilde Eend	12	25	5	Staartmees	3	8	3
Soepeend	0	0	1	Bosrietzanger	0	3	5
Fazant	14	23	4	Spotvogel	3	1	0
Havik	0	1	0	Sprinkhaanzanger	2	0	0
Buizerd	1	1	1	Zwartkop	27	62	41
Waterhoen	2	3	1	Tuinfluiter	25	15	2
Meerkoet	0	2	1	Grasmus	3	10	1
Turkse Tortel	5	1	0	Boomklever	2	7	9
Holenduif	16	27	6	Boomkruiper	48	31	21
Houtduif	79	52	15	Spreeuw	119	135	24
Zomertortel	4	1	0	Zanglijster	32	38	22
Koekoek	5	0	1	Grote Lijster	5	5	1
Bosuil	9	6	2	Ringmus	4	6	0
Ijsvogel	0	1	1	Grauwe Vliegenvanger	59	22	5
Middelste Bonte Specht	0	0	1	Nachtegaal	1	0	0
Kleine Bonte Specht	6	2	0	Bonte Vliegenvanger	2	2	2
Grote Bonte Specht	22	25	14	Gekraagde Roodstaart	11	0	1
Groene Specht	0	1	3	Boompieper	5	3	0
Glanskop	1	2	0	Heggenmus	27	44	4
Wielewaal	1	1	1	Appelvink	0	0	4
Ekster	5	5	0	Groenling	7	13	2
Kauw	19	21	10	Putter	5	1	0

4.3. Soortbesprekingen

Grauwe Gans, n=193

Na Zwartkop is Grauwe Gans de meest algemene van de gekarteerde soorten. De soort ontbreekt alleen als broedvogel in Zoelen, de daar aanwezige paren zaten alle net buiten de onderzoeksgrens (zie bijlage 1). Dit geldt overigens voor alle onderzochte objecten, de gebruikte begrenzing zorgt voor relatief veel territoria die 'niet meetellen'. Op de soortkaart in bijlage 1 is de verspreiding per deelgebied duidelijk.

Mandarijneend, n=1

Op Langoed Zoelen werd één territorium gehonoreerd op basis van een waarneming van een paar in combinatie met drie mannetjes en een vrouwtje een bezoek eerder. Op het landgoed is voldoende potentiële broedgelegenheid aanwezig in de vorm van holle beuken.

Blaauwe Reiger n=145

De Blaauwe Reiger is algemeen te noemen in het onderzoeksgebied, alle nesten zaten in drie bekende kolonies. Deze kolonies worden jaarlijks geteld door vrijwilligers, in deze rapportage zijn ook de aantallen van deze vaste tellers aangehouden (zie tabel 7). De relatief nieuwe vestiging in de Lingebocht bij Arkel betreft een verplaatsing vanuit de langzaam afnemende kolonie langs de Nieuwe Zuiderlingdijk.

De kolonie in de Alesmsche Overwaard bevindt zich ten zuiden van de weg in grove dennen.

Tabel 7. Aantallen Blaauwe Reigers in de kolonies in onderzoeksgebied Linge-oevers in 2003-2019. Aantal tussen haakjes is schatting. ng= niet geteld.

Kolonie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kleiwinplassen Lingebocht, Arkel	0	0	0	0	0	0	(41)	(32)	(21)	47
Nieuwe Zuiderlingdijk, Heukelum	(110)	100	ng	ng	(20)	ng	40	51	43	39
Alesmsche Overwaard, Alem	56	ng	ng	26	29	59	78	69	68	65

Purperreiger n=0

In een overzicht van broedvogels langs de Linge mag natuurlijk de Purperreiger niet ontbreken. Tot de eeuwwisseling zaten de Purperreigers nog in de (toen nog) grote reigerkolonie langs de Nieuwe Zuiderlingedijk. Inmiddels bevindt de kolonie zich elders en niet meer op terrein van Staatsbosbeheer. Foeragerende vogels maken nog wel volop gebruik van de rustige oevers en graslanden. Losse vestigingen kunnen in potentie nog steeds 'overal' in de Lingeoevers opduiken, maar zijn lastig te vinden. In tabel 8 een overzicht van de aantalsontwikkeling in de afgelopen tien jaar.

Tabel 8. Aantallen Purperreigers in de kolonies in onderzoeksgebied Linge-oevers in 2003-2019. Aantal tussen haakjes is schatting.

Kolonie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Linge	40	29	21	39	37	36	30	(31)	22	29

Aalscholver n=12

Verrassend was de nieuwe vestiging van 12 paren Aalscholver in de Blauwe Reigerkolonie in de Lingebocht bij Arkel.

Bruine Kiekendief n=4

De vier aanwezige territoria bevonden zich alle langs de Linge en zijn geclusterd op basis van alarmerende vogels in april-mei en voedseloverdrachten in juni. De soort zat in de wat bredere en nattere rietvelden. Er waren geen aanwijzingen dat er nog extra paren direct buiten de grenzen van het onderzoeksgebied zaten.

Kievit n=7

Geschikte habitat is in het onderzoeksgebied een schaars goed, zes paar (deels succesvol) zaten op de recent afgeplage percelen op de zuidoever van de Linge bij Gellicum en ten noorden van de rivier zat nog een alarmerend paar op het laaggelegen perceel.

Tureluur n=3

Alle Tureluurs zaten op het recent afgeplagde perceel op de zuidoever van de Linge bij Gellicum.

Zwarte Stern n=0

De in het Lingegebied aanwezige Zwarte Sterns broedden op speciaal voor de soort uitgelegde vlotjes. Deze vlotjes liggen buiten het onderzoeksgebied, want water viel niet onder de gekarteerde beheertypen. In tabel 9 zijn de aantallen voor de beide kolonies vermeld, één kolonie bevindt zich achter de balken in de knik van de Lingedijk ten westen van Kedichem. De andere kolonie bevindt zich in Polder den Eng in de scherpe bocht van de Linge ten oosten van Kedichem.

Tabel 9. Aantallen Zwarte Sterns in de kolonies in onderzoeksgebied Linge-oevers in 2003-2019. * geen vlotjes uitgelegd.

Kolonie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Linge, Kedichem	11	12	12	13	13	0	6	8	9	9
Polder de Eng	0*	0*	0*	4	9	11	15	13	15	15

Zomertortel n=2

Anno 2019 is de aanwezigheid van deze soort bijzonder te noemen. In korte tijd is de Zomertortel een zeldzame verschijning geworden in ons land. Ten opzichte van 1999 is het aantal langs de Nieuwe Zuiderlingedijk niet afgenomen, zowel in 1999 als in 2019 was sprake van twee territoria. In de andere deelgebieden is de soort inmiddels verdwenen. Beide zingende mannetjes bevonden zich in een klein gebied langs het westelijke deel van de Tiendweg ten zuiden van de Nieuwe Zuiderlingedijk. Eén exemplaar was het hele seizoen aanwezig, deze vogel miste een stuk van de top van zijn linkervleugel.

Koekoek n=14

Deze Rode Lijstsoort was lastig te karteren in de stukken waar de objecten ver uiteen lagen, omdat de roepende mannetjes een grote actieradius hebben en vaak grote afstanden afleggen tussen roepplekken. Uiteindelijk is er voor gekozen om ook ruim buiten de grenzen Koekoeken mee te karteren om zo een goed beeld te krijgen. Langs de Linge waren 12 'territoria' aanwezig en bij Wamel en in het Zoelense Bos beide één. Een blik op de verspreidingskaart leert dat de soort verspreid langs de Linge aanwezig is, potentiële waardvogels, zoals Rietzanger en Kleine Karekiet waren ruim voorhanden.

Bosuil n=9

Ondanks het ontbreken van nachtbezoeken werden negen territoria van de Bosuil vastgesteld. Dit geeft aan dat deze soort algemeen aanwezig is in de onderzochte objecten. Alle paren werden gevonden op basis van bedelende juvenielen, een aanwijzing dat het met de muizenstand wel goed zat. Langs de Lingeoevers betrof het vijf territoria, op Landgoed Zoelen twee en bij Wamel eveneens twee. Bij Heerewaarden is eveneens potentieel geschikt biotoop aanwezig.

Ransuil n=1

Ondanks het ontbreken van nachtbezoeken werd er toch een territorium van de Ransuil vastgesteld. De bedelende juvenielen bevonden zich in de uiterwaarden bij Wamel. Langs de Linge werden in de beperkte tijd dat er 's nachts geluisterd werd opvallend genoeg wel Bosuilen vastgesteld, maar werden geen Ransuilen gehoord.

IJsvogel n=3

Met drie territoria binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en vijf er net buiten was de IJsvogel goed vertegenwoordigd. De soort is als broedvogel aangewezen voor Natura2000-gebied Rijntakken, alle territoria bevonden zich echter buiten de begrenzing van dit Natura2000-gebied.

Langs de Lingeoevers werden geen nesten gevonden, maar zijn alle territoria gehonoreerd op basis van alarmerende vogels. De nesten bevonden zich hoogstwaarschijnlijk in wortelkluiten van omgevallen bomen, een klassieke broedplaats in moerasbossen.

Op Landgoed Zoelen zat een paar rond de kasteelruïne aan de noordzijde en bevond zich een nest in de slotgracht bij het huidige kasteel. Langs de Maasoever bij de Buitenpolder bij Heerewaarden werd een succesvol nest gevonden.

Middelste Bonte Specht n=1

Enigszins verrassend was een territorium van de Middelste Bonte Specht op het toch wel geïsoleerd liggende landgoed Zoelen, de dichtstbijzijnde regelmatig bezette broedplaatsen liggen op tien kilometer afstand op de Utrechtse Heuvelrug. Dit territorium past echter in de recente toename en expansiedrift van de soort. Het bos is uitermate geschikt voor deze soort met een hoog aandeel wat oudere eiken.

Kleine Bonte Specht n=1

Langs de Lingeoevers werd één territorium vastgesteld in een perceel met aftakelende elzen langs de oostelijke Nieuwe Zuiderlingedijk. Hoewel de habitat in alle vier de deelgebieden geschikt lijkt voor de soort werden er niet meer territoria gevonden. De trefkans is overigens erg laag, zodat dit een soort is die relatief makkelijk gemist wordt bij een broedvogelkartering. Op Landgoed Zoelen was de soort wel broedvogel in 1982 en 1993 en lijkt een afname reëel.

Wielewaal n=1

Er was één territorium aanwezig op Landgoed Zoelen. Op 17 mei was een uitbundig zingende vogel aanwezig in een populierenvak in het westelijke deel van het landgoed.

Cetti's Zanger n=43

In 2012 vestigde zich de eerste Cetti's Zanger langs de Gelderse oevers van de Linge en met de recente toename van de soort in Nederland en kennis van de regio uit eerdere jaren in het achterhoofd was door de karteerder een vijftiental territoria wel verwacht. Die verwachting mocht al na de eerste karteringsronde naar boven worden bijgesteld. De Cetti's Zanger is anno 2019 een algemene soort langs de Linge: 43 territoria bevonden zich binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en nog eens 16 net er buiten. Rietland met verspreide wilgenstruiken was de voorkeurshabitat van de soort, maar er werden ook zangposten opgemerkt in een essenvak met ondergroei van fluitenkruid en een bosrand met alleen wilgenstruiken. Opmerkelijk is dat er inmiddels meer Cetti's Zangers dan Blauwborsten in het onderzoeksgebied zaten, dat was tien jaar geleden nog ondenkbaar.

In de andere drie deelgebieden zaten (nog) geen Cetti's Zangers, vooral de Buitenpolder van Heerewaarden en de objecten bij Wamel zijn wel geschikt.

Snor, n=2

Deze soort van nat overjarig riet is een schaarse verschijning in de regio waarin het onderzoeksgebied ligt. Er werden twee territoria gevonden langs de Lingeoevers. Eén in de meest natte delen van de rietlanden bij de plassen langs het oostelijke deel van de Nieuwe Zuiderlingedijk en één in de brede rietkraag van de Spijsche Waard.

Blauwborst n=32

De Blauwborst is nog steeds een kenmerkende soort van de Lingeoevers te noemen, rietlanden met verspreide wilgen (als zangpost) zijn het voorkeursbiotoop van deze soort. Anno 2019 bleek de soort echter zeldzamer dan de Cetti's Zanger. Met 32 territoria binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en vier er net buiten waren de aantallen ook een stuk lager dan rond de eeuwwisseling (zie tabel 5 & 6). De aanwezige Blauwborsten zaten vooral in de meest open rietlanden met verspreide wilgen en een stuk minder in de meer besloten situaties. Waarschijnlijk speelt verdroging hierbij ook een rol, op het oog geschikte rietlanden bleven onbezet. Clusters van territoria bevonden zich bijvoorbeeld in de nattere percelen langs de Nieuwe Zuiderlingedijk (zie ook paragraaf 4.2.).

Raaf n=0

In een particulier bosje met enkele naaldbomen net buiten de Lingeoevers bracht een paar Raven minimaal één jong groot. Recent breidt deze soort zijn leefgebied sterk uit in Nederland, waarbij er echt niet meer alleen op de zandgronden gebroed wordt. Naast dergelijke bosjes wordt zelfs in hoogspanningsmasten gebroed, als er maar voldoende voedsel aanwezig is.

Linge Oevers (20 maart 2019, Vincent de Boer).

5. Evaluatie

Er zijn vier nogal verschillende deelgebieden onderzocht in 2019. Voor een deel te vergelijken met oudere gegevens (zie paragraaf 4.2.).

Langs de Lingeoever is door de grote oppervlakte en de verscheidenheid aan biotopen op korte afstand van elkaar de grootste variatie aan broedvogelsoorten aanwezig. Het beeld wordt gedomineerd door algemene watervogels (Grauwe Gans), rietvogels (Kleine Karekiet) en struweelvogels (Zwartkop).

De aanwezigheid van kritische moerasvogels als Purperreiger (weliswaar broedend net buiten het onderzoeksgebied), Zwarte Stern (idem) en Snor geeft echter wel de kwaliteit van een deel van het aanwezige moeras aan. Op basis van de aantalsontwikkelingen van rietvogels en struweelvogels in het onderzoeksgebied die afwijken van de landelijke trends lijkt er sprake van verdroging en verbossing van de aanwezige rietlanden. In de afgelopen twee decennia is gestopt met jaarlijks maaien van rietlandpercelen. Het wenselijke cyclische beheer van moeras (beheertype N05.01) is daarna veelal achterwege gebleven. Hierdoor heeft zich waarschijnlijk een dik humuspakket gevormd. Aangezien de Linge een strak peilregime kent is er in de terreinen geen sprake van afvoer van voedingsstoffen via het water (mededeling H. van Heiningen). Het plaatselijk verwijderen van grotere oppervlakten bosopslag in rietlanden, het verwijderen van het aanwezige humuspakket en waar mogelijk het verhogen van het waterpeil zou positief kunnen uitpakken voor de moerasvogels.

De Buitenpolder van Heerewaarden en de nabijgelegen bossen bij Alem brachten weinig verrassingen qua broedvogels met zich mee. In beide objecten waren Rode Lijstsoorten als Matkop en Grauwe Vliegenvanger vertegenwoordigd, daarnaast vooral algemene soorten van bos, struweel en ruigte in het rivierengebied.

De afzonderlijke objecten in de Waaluitwaarden bij Wamel waren plaatselijk net te smal om een goede kartering uit te voeren. Territoria kwamen zo net wel of (regelmatig) net niet binnen de onderzoeksgrens te liggen (zie soortkaarten bijlage 1). Opmerkelijk waren de semikoloniaal broedende Spreeuwen in enkele oude wilgen en bepaalde populierenvakken. Een Rode Lijstsoort als Matkop ontbrak opvallend genoeg. Van de als broedvogel aangewezen Natura2000-soorten van gebied Rijntakken waren binnen de grenzen van het onderzoeksgebied geen territoria aanwezig.

Het Zoelense Bos kent een broedvogelbevolking typerend voor landgoederen met oude (laan)bomen. Vergeleken met de aantallen van drie decennia terug hebben veel soorten een flinke veer gelaten. Voor een deel moet dit gezocht worden in het intensievere landgebruik van het omliggende agrarische gebied. Enkele bossoorten zijn mogelijk ook afgenomen door de kap van enkele percelen met essen in voorgaande winter. Opmerkelijk was een territorium van Middelste Bonte Specht.

Linge Oevers (20 maart 2019, Vincent de Boer).

6. Literatuur

Van Heiningen J.M. 1993. Broedvogels van landgoed Soelen in 1993. Staatbosbeheer regio rivierenland, district de Betuwe.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Van Winden A. 1983. De Broedvogels van het Zoelense Bos. N.J.N afdeling Tiel.

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Vincent de Boer (vincent.deboer@sovon.nl)

De Boer-V. 2019. Broedvogels van Lingeovers-west, Lingebos, Soelen, Wamel en St. Andries in 2019. Sovon-rapport 2019/45

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

